

Małgorzata Pagacz USJK

ORCID: 0000-0003-4504-9142

Eucharystia jako „doczesny przedsmak wieczności” w życiu osób konsekrowanych

Słowa kluczowe: duchowość chrześcijańska, Eucharystia, życie konsekrowane, eschatologia, wieczność

Keywords: Christian spirituality, Eucharist, consecrated life, eschatology, eternity

Eucharystia, pamiątka męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa, jest Najświętszą Ofiarą i sakramentem miłości. Stanowi dar, jaki Zbawiciel czyni z samego siebie, ukazując każdemu człowiekowi nieskończoną miłość Boga wobec niego. Na ziemi nie ma pewniejszej zapowiedzi i wyraźniejszego znaku nadziei na życie wieczne niż Sakrament Ołtarza, w którym Jezus przychodzi do człowieka, stając się dla niego pokarmem Prawdy i towarzyszem w wędrówce do ojczyzny niebieskiej. Niniejszy artykuł ma na celu ukazanie znaczenia Eucharystii w życiu osób konsekrowanych w perspektywie eschatologicznej.

1. Eschatologiczny charakter Eucharystii

Eucharystia jest objawieniem największej miłości Chrystusa, aż po ofiarowanie Jego Ciała i Krwi¹; Eucharystia buduje Kościół². Celebracja Najświętszej Ofiary jednoczy już teraz wierzących z liturgią niebieską i uprzedza życie wieczne, gdy Bóg będzie wszystkim we wszystkich (zob. 1 Kor 15, 28)³. „Dla chrześcijanina, który nie żyje za czasów Chrystusa, miejscem spotkania

¹ Zob. Benedykt XVI, Adhortacja *Sacramentum caritatis*, Watykan 2007 [dalej: SC], nr 1.

² Zob. Jan Paweł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, Watykan 2003 [dalej: EdE], nr 21.

³ Zob. *Katechizm Kościoła katolickiego*, Poznań 1994 [dalej: KKK], nr 1326.

się z rzeczywistością śmierci i zmartwychwstania Zbawiciela i źródłem nadprzyrodzonego życia jest właśnie Eucharystia⁴. Dzięki uczestnictwu w liturgii eucharystycznej każdy człowiek może, jeśli chce, przejść w życiu drogę Chrystusa, „najpierw przez sakramenty, potem przez osobiste doświadczenie: własną mękę, własną śmierć i własne zmartwychwstanie”⁵. Najświętsza Ofiara jest więc darem danym człowiekowi zmierzającemu ku pełnemu ukazaniu się zwycięstwa Jezusa Zmartwychwstałego.

Dopóki nie powstanie nowe niebo i nowa ziemia, w których zamieszka sprawiedliwość (zob. 2 P 3, 13), Kościół pielgrzymujący – w swoich sakramentach i instytucjach, które należą do obecnego wieku – posiada postać tego przemijającego świata i żyje pośród stworzeń, które aż dotąd jęczą i wdychają w bólach rodzenia i oczekują objawienia się dzieci Bożych (zob. Rz 8, 19–22)⁶.

Eucharystia – tak jak wszystkie inne sakramenty – związana jest z Kościołem pielgrzymującym, który jednak pozostaje w jedności z Kościołem w niebie⁷. We Mszy św. wierzący uczestniczą już w pewnej mierze w eschatologicznym spełnieniu, ku któremu zmierza każdy człowiek i wszelkie stworzenie⁸. W Eucharystii przeszłość, teraźniejszość i przyszłość nie są oddzielone wyraźnymi granicami⁹.

Człowiek przeznaczony jest do prawdziwego i wiecznego szczęścia, które może otrzymać jedynie od Boga i w Jego miłości. Dla osoby wierzącej Eucharystia zaś jest sposobnością doświadczenia już teraz w doczesności czegoś z przyszłego spełnienia. Gdyby nie było tej możliwości, zraniona wolność ludzka zbladziłaby¹⁰. „Zresztą, każdy człowiek, aby mógł kroczyć w słusznym kierunku, potrzebuje ukierunkowania ku ostatecznej mecie. Tą ostateczną metą w rzeczywistości jest sam Chrystus Pan, Zwycięzca grzechu i śmierci, który staje się obecny dla nas w szczególny sposób w celebracji eucharystycznej”¹¹ – stwierdza Benedykt XVI. Msza św. jest pomocą we właściwym odkrywaniu i ukierunkowaniu ludzkiej wolności¹². Dzięki wierze człowiek, będący

⁴ R. Skrzypczak, *Wstęp*, w: Mnich kartuski, *Eucharystia tajemnica słubna*, tłum. R. Skrzypczak, Warszawa 2005, s. 7.

⁵ Tamże, s. 24.

⁶ Zob. Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, Poznań 2002 [dalej: LG], nr 48.

⁷ Zob. LG, nr 48.

⁸ Zob. SC, nr 30.

⁹ Zob. E. Ozorowski, *Eschatyczna rzeczywistość Eucharystii*, w: *Jezus Eucharystyczny*, red. M. Rusecki, M. Cisło, Lublin 1997, s. 213.

¹⁰ Zob. SC, nr 30.

¹¹ Tamże.

¹² Zob. tamże.

obcym i przybyszem na tej ziemi (zob. 1 P 2, 11), ma już udział w pełni życia zmartwychwstałego.

Uczta eucharystyczna jest zarazem uczta eschatologiczną. Chrystus, który zasiada po prawicy Ojca, chce uczynić człowieka uczestnikiem swego życia w chwale, dlatego karmi go własnym Ciałem i Krwią. „Uczta eucharystyczna jest (...) rzeczywistą antycypacją ostatecznej uczty zapowiedzianej uprzednio przez proroków (zob. Iz 25, 6–9) i opisanej w Nowym Testamencie jako »gody Baranka« (Ap 19, 7–9), którą celebryje się w radości świętych obcowania”¹³. Jezus zapoczątkował czas eschatologiczny ofiarą swego życia. Będąc na tym świecie, ukazał zamiysł zgromadzenia rozproszonego ludu Bożego w jedną wspólnotę (zob. J 11, 52), by zrealizować uprzednio dane obietnice Boga. Podczas Ostatniej Wieczery wyraził pragnienie, by założona przez Niego wspólnota Nowego Przymierza była w historii znakiem i narzędziem eschatologicznego spotkania, które On rozpoczął¹⁴.

Wymiar eschatologiczny Ofiary eucharystycznej jest szczególnie widoczny w słowach aklamacji wypowiedzianych po konsekracji: „oczekujemy Twego przyjścia w chwale”¹⁵. Eucharystia jest oczekiwaniem powrotu Pana, zwraca człowieka ku jego ostatecznemu celowi, stanowi już przedsmak pełni radości obiecannej przez Chrystusa: „aby radość moja w was była i aby radość wasza była pełna” (J 15, 11)¹⁶. Jest antycypacją Raju i uczta paschalną, podczas której wierzący zostaje napełniony łaską i otrzymuje zadatek przyszłej chwały¹⁷. We Mszy św. wszystko wyraża napełnione nadzieją oczekiwanie przyjścia Chrystusa. „Kto się karmi Chrystusem w Eucharystii, nie potrzebuje wyczekiwać zaświatów, żeby otrzymać życie wieczne: posiada je już na ziemi, jako przedsmak przyszłej pełni, która obejmuje człowieka do końca”¹⁸. Najświętsza Ofiara jest sakramentem paruzji.

Eucharystia stanowi ponadto zapewnienie o zmartwychwstaniu ciała, które będzie miało miejsce na końcu świata, zgodnie ze słowami Chrystusa: „Kto spożywa moje Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne, a Ja go wskrzeszę w dniu ostatecznym” (J 6, 54). Wierzący może mieć pewność przyszłego zmar-

¹³ Tamże, nr 31.

¹⁴ Zob. tamże; KKK, nr 1403.

¹⁵ „Ilekróć bowiem spożycie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pańską głosicie, aż przyjdzie” (1 Kor 11, 16).

¹⁶ Zob. F.-X. Durrwell, *Eucharystia sakrament paschalny*, tłum. L. Rutkowska, Warszawa 1987, s. 49–51.

¹⁷ Zob. Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*, Poznań 2002, nr 47; EdE, nr 18.

¹⁸ EdE, nr 18; zob. także R. Cantalamessa, *Eucharystia nasze uświęcenie*, tłum. A. Zębik, Warszawa 2008, s. 161–178.

twychwstania, ponieważ „Ciało Syna Bożego, pozostawione jako pokarm, jest chwalebny Ciałem Zmartwychwstałego”¹⁹. Tajemnica wskrzeszenia z martwych staje się dostępną we Mszy św. Najświętsza Ofiara jest zadatkim przyszłej chwały, w której również ciało człowieka będzie uwielbione. W tej perspektywie Eucharystia jest pokarmem nieśmiertelności i antidotum na śmierć; jest lekarstwem pozwalającym nie umierać, lecz żyć wiecznie w Chrystusie²⁰.

W Eucharystii – dzięki jej ukierunkowaniu eschatologicznemu – realizuje się i umacnia komunია Kościoła na ziemi z Kościołem zbawionych w niebie. „Gdy sprawujemy ofiarę Baranka, uczestniczymy w liturgii niebiańskiej i jednoczymy się z niezliczonym tłumem, który woła: »Zbawienie w Bogu naszym, Zasiadającym na tronie i w Baranku« (Ap 7, 10)”²¹ – zauważa Jan Paweł II. W Najświętszej Ofierze – w której Duch Święty działa przez sakramentalne znaki – dokonuje się szczególne zjednoczenie Kościoła pielgrzymującego z Kościołem niebieskim we wspólnym uwielbieniu Boga: jedną pieśnią chwały śpiewaną przez wszystkich odkupionych Krwią Chrystusa z każdego pokolenia, języka, ludu i narodu (por. Ap 5, 9)²². Ponadto, celebrując pamiątkę zbawienia, wierzący otwierają się nie tylko na nadzieję zmartwychwstania ciał, ale także na możliwość ponownego spotkania tych, którzy odeszli już z tego świata do wieczności. Eucharystia jest, rozwierającą się już na ziemi, bramą do nieba oraz światłem chwały niebieskiego Jeruzalem, które opromienia ziemskie drogi człowieka i jego historię²³.

Eucharystia jest doczesnym przedsmakiem wieczności, jest Boską obecnością i komunią z nią; jako pamiątka Paschy Chrystusa z samej swej natury wnosi w ludzką dzieje łaskę. Otwiera na Bożą przyszłość; będąc komunią z Chrystusem, z Jego Ciałem i Krwią, jest uczestnictwem w życiu wiecznym Boga²⁴.

Jednak jej eschatologiczne ukierunkowanie nie sprawia, że w uczestniczących w niej osłabia się poczucie odpowiedzialności za doczesny świat. Przeciwnie, Msza św. ma pogłębiać w wierzących świadomość konieczności zaangażowania w budowanie świata „na miarę człowieka i odpowiadającego we wszystkim zamysłowi Boga”²⁵. Aspekt eschatologiczny Ofiary eucharystycznej

¹⁹ EdE, nr 18; zob. także SC, nr 32; F. Dylus, *Tajemnica Eucharystii w aspekcie eschatologii*, w: *Eucharystia*, red. L. Balter, Poznań–Warszawa 1986, s. 322–325.

²⁰ Zob. KKK, nr 1405; EdE, nr 18.

²¹ EdE, nr 19.

²² Zob. LG, nr 50.

²³ Zob. EdE, nr 19; SC, nr 32.

²⁴ Jan Paweł II, *Adhortacja Ecclesia in Europa*, Watykan 2003, nr 75.

²⁵ EdE, nr 20.

i całego życia chrześcijańskiego wyraża się w – zgodnych z duchem Ewangelii – działaniach na rzecz przemiany doczesności.

2. Zagadnienie wiary w życie wieczne we współczesnym świecie

Wiara chrześcijańska jest nierozdzielnie związana z nadzieją na życie wieczne. Papieże posoborowi wielokrotnie zwracają uwagę na niezrozumienie tego wyrażenia w dzisiejszym świecie i wskazują na przyczyny tego stanu rzeczy; zauważają również, że obecnie człowiek nie chce żyć wiecznie. Według Jana Pawła II, współcześni ludzie zagubili perspektywę życia wiecznego – kluczową w życiu chrześcijańskim – i stali się w jakiś sposób niewrażliwi na sprawy ostateczne, eschatologia jest im poniekąd obca. Zdaniem papieża, przyczyną tego jest z jednej strony sekularyzm i postawa konsumpcyjna, nastawienie na używanie dóbr, a z drugiej – doświadczenie doczesnego piekła w ubiegłym stuleciu²⁶. Utrata perspektywy eschatologicznej sprawia, że człowiek rozwija czysto ludzkie wizje samorealizacji i samospelnienia, coraz bardziej zanurza się w doczesności, a jego wiara słabnie.

Dane statystyczne pokazują, że niemało chrześcijan zarzuciło wiarę w życie wieczne albo uważa je za rzecz niepewną, która nie odgrywa w ich życiu żadnej praktycznej roli. Zainteresowanie współczesnych sprawami eschatologicznymi osłabło²⁷. Dla wielu ludzi życie wieczne nie wydaje się dziś czymś upragnionym i pożądanym – być może dlatego niektórzy w ogóle odrzucają wiarę chrześcijańską. „Nie chcą życia wiecznego, lecz obecnego, a wiara w życie wieczne wydaje się im w tym przeszkodą”²⁸ – zauważa Benedykt XVI. Kontynuowanie życia bez końca, na wieczność, nie jest czymś, do czego pragnęłoby się dążyć. „Oczywiście chciałoby się odsunąć śmierć jak najdalej. Ale żyć zawsze, bez końca – to w sumie może być tylko nudne i ostatecznie nie do zniesienia”²⁹ – stwierdza papież. Podobnie Adalbert de Vogüé OSB pisze, że według miary dzisiejszego człowieka życie wieczne to za dużo³⁰. W ten sposób dochodzi się do pewnego antagonizmu w pragnieniach, który łączy się z wewnętrzną sprzecznością egzystencji człowieka. Z jednej strony, nie chce on umierać ani nie chce śmierci swoich bliskich. Jednak z drugiej, nie zamierza

²⁶ Zob. Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994, s. 139.

²⁷ Zob. J. Ratzinger, *Bóg jest blisko nas. Eucharystia – centrum życia*, red. S. Horna, V. Pfnura, tłum. M. Rodkiewicz, Kraków 2002, s. 149–150.

²⁸ Benedykt XVI, Encyklika *Spe salvi*, Watykan 2007 [dalej: SS], nr 10.

²⁹ Tamże; zob. J. Ratzinger, *Bóg jest blisko nas*, dz. cyt., s. 155.

³⁰ A. de Vogüé, *Pragnąć życia wiecznego: nadzieja wczoraj i dziś*, tłum. A. Małecka-Petit, Kraków 2005, s. 24.

też istnieć w nieskończoność. W rzeczywistości pragnie tylko jednego – szczęścia, „życia, które po prostu jest życiem”³¹. Dlatego tak ważne jest, by rozumieć, czym jest życie wieczne. Benedykt XVI wyjaśnia:

wieczność nie jest ciągiem następujących po sobie dni kalendarzowych, ale czymś, co przypomina moment ostatecznego zaspokojenia, w którym pełnia obejmuje nas, a my obejmujemy pełnię. Byłby to moment zanurzenia się w oceanie nieskończonej miłości, w którym czas – przed i potem – już nie istnieje. Możemy jedynie starać się myśleć, że ten moment jest życiem w pełnym znaczeniu, wciąż nowym zanurzaniem się w głębię istnienia, podczas gdy po prostu ogarnia nas radość³².

Odpowiednie pojmowanie istoty życia wiecznego pozwala właściwie spojrzeć na kwestie związane z wiarą chrześcijańską.

Jednak współcześni ludzie zanurzeni są często w kulturze tymczasowości, o której mówi papież Franciszek³³. Sprawia ona, że człowiek absolutyzuje chwilę obecną i uważa to, co przejściowe, za wystarczające. Ulegający tej tendencji negują wartość wyborów ostatecznych, dotyczących całego życia, boją się podjęcia zobowiązań „na zawsze” – potrafią podejmować decyzje dotyczące tylko pewnego ograniczonego przedziału czasowego, zostawiając sobie równocześnie możliwość wycofania się ze zobowiązań i ucieczki od odpowiedzialności. Kultura tymczasowości stoi w sprzeczności w postawami wypływającymi z wiary w życie wieczne.

3. Osoby konsekrowane uczestniczące w życiu wiecznym Boga

Do istoty życia całkowicie poświęconego Bogu należy wymiar eschatologiczny. Osoba konsekrowana jest zarówno we wspólnocie ludu Bożego, jak i wobec świata żywym znakiem przyszłego wieku – przyjmuje już na ziemi taki stan życia, który będzie udziałem wszystkich w niebie, zgodnie ze słowami Chrystusa o tym, że w niebie nie będzie się ani żenić, ani za mąż wychodzić (por. Mt 22, 30). Przypomina zarazem o wartości dóbr niebieskich i wskazuje na ostateczne przeznaczenie świata, wykraczające poza wszystkie tymczasowe perspektywy.

³¹ SS, nr 11.

³² Tamże, nr 12; zob. J. Ratzinger, *Bóg jest blisko nas*, dz. cyt., s. 156–161.

³³ Zob. Franciszek, *Spotkanie z seminarzystami, nowicjuszami i nowicjuskami: Wiarygodni i konsekwentni*, 6 lipca 2013, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2013, nr 8–9, s. 41.

3.1. Eschatologiczny aspekt życia konsekrowanego

Ukierunkowanie na rzeczy przyszłe i wieczne przenika całą tradycję życia zakonnego. Oczekiwanie powtórnego przyjścia Pana i związane z nim świadectwo przemijalności wszelkiej innej rzeczywistości historycznej zostawiły trwałe ślad na życiu konsekrowanym od pierwszych wieków aż do obecnych czasów. Jak naucza Sobór Watykański II:

Skoro bowiem Lud Boży nie ma tutaj trwałego miasta, lecz szuka przyszłego, to stan zakonny, który bardziej uwalnia swych członków od trosk ziemskich, w wyższym też stopniu tak ukazuje wszystkim wierzącym dobra niebiańskie już na tym świecie obecne, jak i daje świadectwo nowemu i wiekiustemu życiu zyskanemu dzięki odkupieniu Chrystusa, jak wreszcie zapowiada przyszłe zmartwychwstanie i chwałę królestwa niebieskiego³⁴.

Osoby zakonne zapowiadają rzeczywistość, która nadejdzie, świadczą o pewności, że Kościół osiągnie swą pełnię, ostateczną szczęśliwość i rozwiązanie wszelkich trapiących go problemów w chwale niebieskiej. Żyjąc zgodnie z duchem ewangelicznych błogosławieństw³⁵, są znakami nadziei na wieczne zjednoczenie z Bogiem³⁶.

Jednoznacznie eschatologiczny charakter ma ewangeliczna rada czystości: jest antycypacją przedziwnych zaślubin ustanowionych przez Boga, które w pełni objawić się mają w przyszłym świecie, a przez które Kościół połączy się z Panem jako jedynym Oblubieńcem³⁷. Stanowi zapowiedź przyszłych dóbr³⁸ i w sposób najwyższy i absolutny symbolizuje tajemnicę jedności Mistycznego Ciała z Jego Głową, Oblubienicy z jej wiecznym Oblubieńcem – przypomina o związku Chrystusa z Jego Kościołem³⁹. Żyjący ślubem czystości uprzymiarniają wszystkim ludziom ostateczny cel życia i swą postawą głoszą wiarę, że kiedyś zrealizuje się doskonała wspólnota z Bogiem, a wtedy nie będzie cierpienia, płaczu, smutku, samotności, bólu, lecz zapanuje pełna i nieskończona miłość. Wśród osób konsekrowanych „szczególnym eschatologicznym wizerunkiem niebiańskiej Oblubienicy i przyszłego życia, w którym Kościół za-

³⁴ LG, nr 44.

³⁵ Zob. tamże, 31.

³⁶ Zob. M. Pagacz, *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła od Soboru Watykańskiego II*, Kraków 2019, s. 189–190.

³⁷ Zob. Sobór Watykański II, Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis*, Poznań 2002, nr 12.

³⁸ Zob. Paweł VI, *Do Trapistek włoskich udających się do Argentyny, by tam założyć klasztor kontemplacyjny: Kontemplacja na misjach*, 29 marca 1972, w: tenże, *Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, Warszawa–Poznań 1974 [dalej: ChZZ], s. 177.

³⁹ Zob. tenże, *Adhortacja Evangelica testificatio*, Watykan 1971 [dalej: ET], nr 13.

zna wreszcie pełni miłości do Chrystusa-Oblubieńca⁴⁰, jest stan dziewic Bogu poświęconych.

Dążenie do niebieskiego Jeruzalem i zapowiedź Kościoła eschatologicznego skierowanego na kontemplację Boga ukazują zwłaszcza zakony klauzurowe nastawione na modlitwę, ascezę, gorliwą troskę o rozwój życia duchowego⁴¹. Życie konsekrowane – niezależnie od form, jakie może przybierać – przedstawia w sobie już to, do czego zmierza cały Kościół⁴². Osoba zakonna przez śluby, poddanie Jezusowi całej swej egzystencji i podejmowany wysiłek, by podobać się Bogu, w pewnej mierze zapowiada już eschatologiczną doskonałość i nadzieję życia w pełnym zjednoczeniu z Nim⁴³: pozostaje w służbie „ostatecznego objawienia się chwały Bożej, dzięki któremu każde ciało ujrzy Boże zbawienie”⁴⁴.

Życie konsekrowane jest żarliwym oczekiwaniem na ostateczne przyjście Zbawiciela⁴⁵. Dopiero w tej perspektywie można zrozumieć, na czym polega eschatologiczny charakter życia zakonnego: „istnieje bowiem niezmienna doktryna, która przedstawia życie konsekrowane jako zapowiedź przyszłego królestwa”⁴⁶. Osoby zakonne wskazują na Tego, który z pewnością przyjdzie niebawem. Wszyscy chrześcijanie powinni żyć w ciągłym oczekiwaniu na paruzję, czemu ma towarzyszyć wezwanie „Przyjdź, Panie Jezu!” (Ap 22, 20) – wołanie miłości, która jest spragniona obecności Pana. Ślub dziewictwa – rozumiany zawsze w tradycji jako zapowiedź ostatecznego świata – który już obecnie działa i przemienia całego człowieka, jest najwymowniejszym znakiem tego oczekiwania⁴⁷.

Osoby konsekrowane uwierzyły słowu Zbawiciela, Jego zmartwychwstaniu i życiu wiecznemu do tego stopnia, że całe swe ziemskie życie poświęciły dawananiu świadectwa miłości Chrystusa, która ofiarowała się wszystkim ludziom. Przez ich obecność, dzięki łasce Pana Boga, przedostaje się do świata „życiodajne tchnienie nieskończoności”⁴⁸, które wskazuje na wyzwolenie i wieczną radość. Zakonnicy, odnawiający i zachowujący doświadczenie Boga, czują smak nieskończoności i przekazują go innym. Tego eschatologicznego

⁴⁰ Jan Paweł II, *Adhortacja Vita consecrata*, Watykan 1996 [dalej: VC], nr 7.

⁴¹ Zob. tamże, nr 59.

⁴² Zob. tamże, nr 14.

⁴³ Zob. tamże, nr 16.

⁴⁴ Tamże, nr 27.

⁴⁵ Oczekiwanie to było wyjątkowo intensywne wśród pierwszych chrześcijan, jednak i w późniejszych wiekach było podtrzymywane.

⁴⁶ VC, nr 26.

⁴⁷ Zob. tamże, nr 7, 26.

⁴⁸ ET, nr 53.

świadczenia – zdaniem św. Pawła VI – nie może zabraknąć dzisiejszemu człowiekowi⁴⁹. Osoby zakonne są żywymi świadkami wieczności i miłości, dając świadectwo nadziei na życie w pełnym zjednoczeniu z Bogiem. Są w świecie, lecz nie ze świata, tylko dla świata⁵⁰. Zakorzeni w Chrystusie wskazują na niewidzialne, ponieważ osią ich życia jest modlitwa i szukanie Boga⁵¹.

Osoby konsekrowane są znakami „autentycznego przeznaczenia świata, wykraczającego poza wszystkie perspektywy doraźne i widzialne”⁵², świadczą o zapoczątkowaniu życia niebieskiego w życiu doczesnym, które powinno stawać się coraz bardziej ukierunkowane ku wieczności, „ku przyszłości już obecnej w zarodku”⁵³. Życie zakonne zapowiada przyszłe zmartwychwstanie i chwałę królestwa niebieskiego, „profesja rad ewangelicznych (...) ma uobecnić niejako tę formę życia, którą On [Chrystus] wybrał, wskazując na nią jako na wartość absolutną i eschatologiczną”⁵⁴. Osoba konsekrowana jest wezwana, by kierować nadzieje innych ku Chrystusowi: „zadanie powierzone życiu konsekrowanemu polega na ukazywaniu, że Wcielony Syn Boży jest eschatologicznym celem, ku któremu wszystko zmierza, blaskiem, przy którym blednie wszelkie inne światło”⁵⁵.

W obecnych czasach, z uwagi na panujące tendencje skłaniające do aktywizmu i traktowania spraw tego świata jako najważniejszych, szczególnie potrzebne jest, aby osoby zakonne uprzytamniały sobie i innym, gdzie jest cel i sens podejmowanych działań, zgodnie ze słowami Ewangelii: „Gdzie jest skarb Twój, tam będzie i serce Twoje” (Mt 6, 21)⁵⁶. W ten sposób mają przypominać o perspektywie eschatologicznej, która dzisiaj często zostaje zatracona,

⁴⁹ Zob. tamże, nr 52–53.

⁵⁰ Zob. Paweł VI, *Do uczestników Kongresu Przełożonych Generalnych Instytutów Świeckich: Świeckość konsekrowana*, w: ChZZ, s. 181. „Zakonnik jest człowiekiem oderwanym, człowiekiem odłączonym, człowiekiem, który nie podziela zwykłego sposobu życia opartego na ubieganiu się o dobrobyt i pomyślność doczesną. Ucieka on przed tym, o co świat się ubiega. I odwrotnie, szuka tego, przed czym świat ucieka; szuka pokuty, ubóstwa, skupienia, życia w czystości, poddania się przełożonym. W istocie egzystencję zakonnika wyznacza nie to, co widzialne, ale to, co niewidzialne”; tenże, *Do uczestników Kapituł generalnych: Właściwa odnowa zakonna*, 11 listopada 1968, w: ChZZ, s. 160.

⁵¹ Zob. M. Pagacz, *Życie konsekrowane znakiem nadziei...*, dz. cyt., s. 190–191.

⁵² Jan Paweł II, *Życie konsekrowane znakiem i świadectwem królestwa Chrystusowego*, w: *Życie konsekrowane w nauczaniu Jana Pawła II*, red. C. Drażek, Kraków 1996 [dalej: ZKJP], s. 80.

⁵³ Tamże, s. 81; zob. także: Jan Paweł II, *Audycja dla siostr zakonnych zamieszkujących w Rzymie: Bogactwo żywej wiary w sercu Kościoła*, 10 listopada 1978, w: tenże, *O życiu zakonnym. Przemówienia – Listy Apostolskie – Instrukcje*, red. E. Weron, A. Jarocho, Poznań–Warszawa 1984, s. 11.

⁵⁴ VC, nr 29.

⁵⁵ Tamże, 16.

⁵⁶ Zob. tamże, nr 26.

i wskazywać na nadzieję, która wypełni się w życiu wiecznym. Osoby konsekrowane wezwane są do poszukiwania tego, co w górze (por. Kol 3, 1) oraz do nieustającego i żarliwego odnawiania pragnienia przyjscia Pana. Mają za zadanie oczekiwać Oblubieńca z zaangażowaniem i czujnością, dokładając starań, by królestwo Boże stawało się obecne już tu i teraz. Ci, którzy żyją radami ewangelicznymi, wiedzą, że historia ludzi zmierza ku „nowemu niebu i nowej ziemi” (Ap 21, 1), gdzie Bóg „otrze z ich oczu wszelką łzę, a śmierci już odtąd nie będzie. Ani żałoby, ni krzyku, ni trudu już [odtąd] nie będzie, bo pierwsze rzeczy przeminęły” (Ap 21, 4)⁵⁷.

Perspektywy eschatologicznej – na którą swoim istnieniem wskazują osoby zakonne – potrzebuje każdy, aby mógł ukierunkować własne wybory i decyzje życiowe⁵⁸. Konsekrowani dają niezastąpione świadectwo, że prawdziwym przeznaczeniem człowieka jest Bóg⁵⁹, są szczególnymi znakami pozaziemskiej perspektywy sensu ludzkiego bytowania⁶⁰. Przykładem takiego zorientowania życia może być wypowiedź benedyktyna o. Adalberta de Vogüé, który – mając za sobą pół wieku życia w klasztorze – wyznaje, że myśl o wieczności wciąż nim kieruje i go oświeca. Pisze: „Każdej niedzieli powtarzam sobie te dwa słowa: życie wieczne. Głupio przecież mieć taką nadzieję i o niej nie rozmyślać. Jeżeli jesteśmy stworzeni, by żyć wiecznie, to ta rozległa perspektywa powinna otaczać najdrobniejsze zajęcia każdej chwili”⁶¹.

Zakonnicy pokazują, że istnieje coś, co przekracza sferę widzialną, a swoim życiem uzmysławiają, że możliwe jest inne ukierunkowanie egzystencji niż to, które prezentują prądy konsumpcyjne, relatywistyczne, opowiadające się za wolnością w oderwaniu od prawdy o człowieku stworzonym przez Boga⁶². Osoby konsekrowane żyją nie tylko tęsknotą za niebem, ale także żywym i czynnym pragnieniem Boga w tym świecie, które czyni z nich niestrudzo-

⁵⁷ Zob. tamże; B. Secondin, *Nadzieja na życie wieczne osób konsekrowanych*, „Communio” 1997, nr 5, s. 92–93.

⁵⁸ Zob. SC, nr 81; Benedykt XVI, *Do wiernych Kościoła katolickiego w Republice Chińskiej: Powołania i formacja zakonna*, 27 maja 2007, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. M. Saj, Kraków 2009 [dalej: BdOK], s. 144.

⁵⁹ Zob. Benedykt XVI, *Przemówienie podczas spotkania z młodzieżą w Sao Paulo: Jesteście młodym obliczem Kościoła i ludzkości*, 10 maja 2007, w: BdOK, s. 125.

⁶⁰ Zob. Synod Biskupów, *Orędzie XIII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego*, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2012, nr 12, s. 31.

⁶¹ A. de Vogüé, *Pragnąc życia wiecznego: nadzieja wczoraj i dziś*, dz. cyt., s. 14.

⁶² Zob. Benedykt XVI, *Przemówienie podczas inauguracji obrad V Konferencji Ogólnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej i Karaibów: Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie*, 13 maja 2007, w: BdOK, s. 139.

nych pielgrzymów⁶³. Ich serce wybiega poza czas. Poprzez całkowite oddanie się w ręce Chrystusa oraz Kościoła głoszą obecność i moc Boga w języku zrozumiałym dla współczesnych ludzi⁶⁴.

Papież Franciszek przestrzega osoby konsekrowane przed kulturą tymczasowości; napomina, by i one nie stały się ofiarami współcześnie panującego stylu życia i działania. Mobilizuje je do zadania sobie pytania: „Jak mogę być wolny, jak mogę być wolna od tej kultury tymczasowości?” i poszukiwania na nie odpowiedzi⁶⁵. Przywołując napomnienia św. Teresy z Ávili, wzywa do przeciwstawiania się obecnym w świecie tendencjom. Osoby zakonne powinny być ludźmi mającymi „wycucie nadprzyrodzoności”⁶⁶; w kulturze rzeczy nietrwałych żyć wiernością na wieki; w świecie pozbawionym nadziei ukazywać owoce rozmiłowanego serca; w społeczeństwie, które czci wielu bożków, dawać świadectwo, że Bóg sam wystarcza⁶⁷.

Osoby konsekrowane są ludźmi „trzech czasów: obietnicy przeszłości, kontemplacji terażniejszości, odwagi w ukazywaniu dróg przyszłości”⁶⁸. Mają rozświetlać przyszłość⁶⁹ i być „znakiem dóbr przyszłych w mieście ludzkim, w tułaczce po ścieżkach historii”⁷⁰, zwłaszcza w kontekście obecnej kultury, która zrodziła „ponurą eschatologię nudy”⁷¹. Oddani Bogu na własność, świadcząc o przejściowym i ulotnym charakterze tego, co terażniejsze, stają się ikoną przyszłego świata, relatywizując dobra doczesne. Ukazują, że wszystkie

⁶³ Zob. tenże, *Homilia w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny: Kiedy otwieramy się na Boga, nasze życie staje się bogate i wielkie*, 15 sierpnia 2012, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2012, nr 9–10, s. 32.

⁶⁴ Zob. tenże, *Przemówienie do osób konsekrowanych diecezji rzymskiej: Kościół i świat potrzebują waszego świadectwa*, w: BdOK, s. 47; tenże, *Homilia w święto Ofiarowania Pańskiego: Nieoceniony dar życia konsekrowanego*, 2 lutego 2006, w: BdOK, s. 55.

⁶⁵ Zob. Franciszek, *Spotkanie z seminarzystami, nowicjuszami i nowicjuskami: Wiarygodni i konsekwentni*, dz. cyt., s. 41.

⁶⁶ Tenże, *Spotkanie z grupą polskich jezuitów: Mój wybór Towarzystwa dojrzał sam...*, 30 lipca 2016, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2016, nr 9, s. 43.

⁶⁷ Zob. tenże, *Przesłanie z okazji 500. rocznicy urodzin św. Teresy z Ávili: Święta wędrownica*, 15 października 2014, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2014, nr 11, s. 34; M. Pagacz, *Życie konsekrowane znakiem nadziei...*, dz. cyt., s. 201–202.

⁶⁸ Franciszek, cyt. za: Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Radujcie się. List okólny do osób konsekrowanych z nauczania Papieża Franciszka*, Warszawa 2014, nr 6.

⁶⁹ Zob. A. Spadaro, *Spotkanie Papieża Franciszka z Wyższymi Przełożonymi Zakonnymi: Bądźcie prawdziwymi prorokami*, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2014, nr 5, s. 49.

⁷⁰ Franciszek, *Spotkanie z przełożonymi żeńskich zgromadzeń zakonnych: Droga adoracji i służby*, 8 maja 2013, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2013, nr 7, s. 8.

⁷¹ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Kontemplujcie. Do osób konsekrowanych o śladach Piękna*, Warszawa 2016, nr 69.

ludzkie doświadczenia są względne wobec wiecznej komunii z Bogiem⁷². Skierowani na osiągnięcie celu życiowej wędrówki, chcą być „ludem wyzwolonym przez profesję rad ewangelicznych, gotowym patrzeć w wierze poza teraźniejszość, zaproszonym do tego, by poszerzać spojrzenie, by rozpoznawać większe dobro, przynoszące korzyści wszystkim”⁷³. Konsekrowani są świadkami wartości królestwa Bożego ucieleśnianych w tym świecie⁷⁴ oraz pozaziemskiego sensu ludzkiego istnienia.

3.2. Znaczenie Eucharystii w życiu osób konsekrowanych w perspektywie eschatologicznej

Życie konsekrowane jest przeniknięte perspektywą eschatologiczną i nacechowane oczekiwaniem powrotu Pana. Uprzywilejowaną przestrzenią, gdzie osoby zakonne dotykają wieczności Boga, jest Eucharystia – w niej dane już jest „uprzednie kosztowanie eschatologicznego spełnienia, ku któremu każdy człowiek i całe stworzenie zmierza (zob. Rz 8, 19 nn.)”⁷⁵. Msza św. jest zarazem sercem życia każdej osoby i wspólnoty zakonnej. Jakikolwiek oddalenie się od tajemnicy Najświętszej Ofiary czy umniejszenie jej znaczenia, zwłaszcza w życiu zakonnym, oznaczałoby zasypanie źródła i zejście ze szczytu życia chrześcijańskiego⁷⁶.

Eucharystia, w której wierzący głosi śmierć Jezusa Chrystusa, wyznaje Jego zmartwychwstanie i oczekuje Jego przyjścia w chwale, dotyczy wszystkich powołań w Kościele. Związek pomiędzy Najświętszą Ofiarą a życiem konsekrowanym jawi się jako szczególnie istotny. Zasadniczym celem życia zakonnego jest „kontemplacja rzeczy Bożych oraz ustawiczne zjednoczenie z Bogiem”⁷⁷. Środkiem zmierzającym do realizacji tego celu jest właśnie Eucharystia, celebrowana i adorowana. W niej Chrystus przychodzi, by złączyć człowieka ze sobą, a zarazem dać zapowiedź jedności z Nim, która będzie miała miejsce w chwale zbawionych w życiu wiecznym.

⁷² Zob. Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpoznawajcie. Do osób konsekrowanych podążających szlakiem znaków Bożych*, Warszawa 2014, nr 13; Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Głóście. Do osób konsekrowanych świadków Ewangelii wśród narodów*, Warszawa 2016, nr 91.

⁷³ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpoznawajcie*, dz. cyt., nr 11.

⁷⁴ Zob. A. Spadaro, *Spotkanie Papieża Franciszka z Wyższymi Przełożonymi Zakonnymi...*, dz. cyt., s. 48.

⁷⁵ SC, nr 30.

⁷⁶ Zob. LG, nr 11.

⁷⁷ KPK, kan. 663 § 1.

Siłę do radykalnego pójścia za Chrystusem, posłusznym, ubogim i czystym, osoby konsekrowane znajdują w Eucharystii i w adoracji⁷⁸. Z nich czerpią również moc do spełniania wszelkich postug i zadań, służąc w Kościele. Równocześnie jednak uczestnictwo w Najświętszej Ofierze pozwala zachować osobom zakonnym jednoznacznie eschatologiczne ukierunkowanie. Osoba konsekrowana jest szczególnie zakotwiczona w wieczności. Sprawdzianem, czy życie zakonne nie utraciło swego nadprzyrodzonego charakteru, czy nie zagubiło wiary, nadziei i miłości jako cnót teologicznych, jest zdolność do składania siebie w ofierze, która czepie z Eucharystii, Najświętszej Ofiary. Ofiarowanie siebie wraz z Chrystusem na ołtarzu podczas Mszy św. należy do istoty życia zakonnego, które porównywane jest do ofiary całopalnej. Osoby konsekrowane dają świadectwo, że nadzieja życia wiecznego jest pewna i pod żadnym względem nie może zostać zastąpiona poszukiwaniem jedynie tego, co ziemskie, przywiązaniem, pragnieniem przyjemności, posiadania czy chęcią zyskania własnych korzyści. Życie zakonne musi być nadprzyrodzone, ponieważ nie może mieć innego fundamentu.

W perspektywie eschatologicznego charakteru Eucharystii szczególnego znaczenia nabiera składany przez osoby konsekrowane ślub czystości, który uznawany jest za najistotniejszą cechę tej formy życia, ponieważ najbardziej wyraziście ukazuje moc łaski wynoszącej miłość ponad jedynie naturalne skłonności człowieka⁷⁹. Jest on wyrazem wyłącznego oddania się Kościoła Chrystusowi, którego przyjmuje jako swego Oblubieńca. Benedykt XVI naucza, że właśnie „w Eucharystii dziewictwo konsekrowane znajduje natchnienie oraz pokarm dla całkowitego oddania się Chrystusowi”⁸⁰. Czystość to dar od Boga „udzielany przez Ojca niektórym ludziom (zob. Mt 19, 1; 1 Kor 7, 7), aby mianowicie w dziewictwie czy w celibacie łatwiej niepodzielnym sercem (zob. 1 Kor 7, 32–34) poświęć się samemu tylko Bogu”⁸¹. Dar ten jest pomnażany i umacniany w każdej Mszy św., kiedy Chrystus posila osobę konsekrowaną swym Ciałem i Krwią, odnawiając totalny charakter ofiary składanej w życiu zakonnym.

Praktyka ewangelicznej czystości właśnie z Eucharystii czerpie pociechę i zachętę, aby w obecnych czasach być znakiem bezinteresownej i płodnej miłości, którą Bóg żywi wobec każdego człowieka⁸². Osoby konsekrowane, podejmując życie w czystości, decydują się, by Chrystus był ich jedynym Ob-

⁷⁸ Zob. VC, nr 95.

⁷⁹ Zob. Jan Paweł II, *Konsekrowana czystość*, 16 listopada 1994, w: ZKJP, s. 42.

⁸⁰ SC, nr 81.

⁸¹ LG, nr 42.

⁸² Zob. SC, nr 81.

lubieńcem: „Wybór ten nie tylko pozwala szczególnie troszczyć się o sprawy Pana, ale – dokonany dla królestwa niebieskiego – przybliża to eschatologiczne królestwo Boga do życia wszystkich ludzi w warunkach doczesności i czyni je w pewien sposób obecne pośród świata”⁸³. W dzisiejszym świecie ukazywanie takiej perspektywy wydaje się szczególnie potrzebne: jest to „świadcstwo miłości Chrystusa, która jest większa od każdej innej miłości; łaski, która przekracza siły ludzkiej natury; wzniesłego ducha, który nie ulega iluzjom i dwuznacznościom podsuwanym przez zmysły”⁸⁴. Miłość sprawia, że czystość staje się znakiem życia całkowicie ofiarowanego Bogu. Osoby zakonne przedstawiają wszystkim ludziom, czym jest prawdziwe szczęście, które płynie z podążania drogą ewangelicznych błogosławieństw.

Życie konsekrowane ma ukazywać prymat bycia nad działaniem. Jego eschatologiczne ukierunkowanie nie oznacza jednak odwrócenia się od problemów tego świata⁸⁵. Osoby zakonne nie są zwolnione z obowiązków mieszkańców ziemi. Przeciwnie, konsekrowani mężczyźni i kobiety podejmują różnorakie zaangażowania: spełniają zadania wychowawcze i nauczycielskie, troszczą się o chorych, potrzebujących, najsłabszych i wykluczonych, a wszystkich pragną prowadzić do Chrystusa. Najświętsza Ofiara, stanowiąca centrum życia konsekrowanego, sprawia, że osoby zakonne – doświadczywszy jej mocy i czerpiąc z niej – otrzymują impuls do zasiewania żywego ziarna nadziei w codzienne posługi i zmagania⁸⁶. „Głoszenie śmierci Pana »aż nadejdzie« (1 Kor 11, 26) zakłada, iż wszyscy uczestniczący w Eucharystii podejmą zadanie przemiany życia, aby w pewnym sensie stało się one całe »eucharystyczne«”⁸⁷. Ten program w sposób szczególny dotyczy osób konsekrowanych, które regularnie i często uczestnicząc w Eucharystii, pragną, by była ona rzeczywistym sercem ich egzystencji i zaangażowania.

Ponadto „poprzez swoje specyficzne świadectwo, życie konsekrowane staje się obiektywnie przywoływaniem oraz antycypacją godów Baranka (zob. Ap 19, 7–9), które są kresem całej historii”⁸⁸. Eucharystia jest sakramentem nadziei paschalnej i stanowi zadatek przyszłej chwały. Każda osoba poświęcona Bogu na własność jest zaś znakiem eschatologicznym, gdyż przyjmuje już na ziemi taki stan życia, który będzie udziałem zbawionych w niebie. Komunia

⁸³ Jan Paweł II, Adhortacja *Redemptionis donum*, Watykan 1984, nr 11.

⁸⁴ Tenże, *Życie konsekrowane znakiem i świadectwem królestwa Chrystusowego*, dz. cyt., s. 82.

⁸⁵ „Jak długo lekceważę choćby jednego człowieka, pogardzam także Bogiem”; F. Jalics, *Rekolacje kontemplatywne*, tłum. J. Bolewski, Kraków 2011, s. 48.

⁸⁶ Zob. SC, nr 81.

⁸⁷ EdE, nr 20.

⁸⁸ SC, nr 81.

z Jezusem, którą zakonnicy przeżywają jako pielgrzymi w doczesności, wskazuje na zapowiedź ostatecznego spotkania w dniu, w którym będą podobni do Pana, bo ujrzą Go takim, jaki On jest (zob. 1 J 3, 2). Ich nadzieja znajduje już w pewnej mierze swe urzeczywistnienie w Najświętszej Ofierze, celebrowanej w oczekiwaniu na powrót Zbawiciela. Osoby zakonne wskazują na Jego przyście już samym swoim istnieniem.

Życie konsekrowane jest ze swej natury oczekiwaniem powrotu Pana, które realizuje się i intensyfikuje zwłaszcza w Eucharystii. Osoby konsekrowane przenika żywe i żarliwe pragnienie spotkania Chrystusa, aby ostatecznie i na zawsze z Nim przebywać. Jan Paweł II przekonuje w adhortacji *Vita consecrata*: „Wpatrzone w swego Pana, osoba konsekrowana pamięta, że »nie mamy tutaj trwałego miasta« (Hbr 13, 14), »nasza bowiem ojczyzna jest w niebie« (Flp 3, 20). Jedyną rzeczą naprawdę konieczną jest poszukiwanie »królestwa Boga i Jego sprawiedliwości« (zob. Mt 6, 33) i nieustanne przyzywanie przyjsia Chrystusa⁸⁹. Eucharystia jest właśnie dla osób konsekrowanych sposobnością do wyrażenia ich oczekiwania na paruzję.

Zakonnicy „w odosobnieniu klasztorów i w samotności cel, cierpliwie i cicho (...) tkają weselną szatę Kościoła⁹⁰. Powołaniem osób konsekrowanych – niezależnie od ich formy życia – jest właśnie antycypacja godów Baranka (zob. Ap 17, 7–9). „W tym sensie Eucharystia staje się tajemnicą ślubną z Chrystusem⁹¹, gdyż Kościół przygotowuje się na eschatologiczne zaślubiny z Oblubieńcem. Wychylenie życia zakonnego w kierunku wieczności sprawia, że Eucharystia czyni z konsekrowanych lud czuwających, którzy niosą nadzieję. Daje im doświadczenie, czym jest królestwo Boże, i pozwala dostrzegać pośród znaków jego pewne przyjsie i wzrost, opierając się na wierze w zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa, przez które Bóg objawił moc miłości silniejszej niż śmierć⁹².

⁸⁹ VC, nr 26; zob. B. Secondin, *Nadzieja na życie wieczne osób konsekrowanych*, dz. cyt., s. 92–93.

⁹⁰ *Orędzie Jana Pawła II z okazji 900-lecia śmierci św. Brunona*, cyt. za: R. Sarah, *Moc milczenia*, tłum. A. Kuryś, Warszawa 2017, s. 265.

⁹¹ R. Skrzypczak, *Wstęp*, dz. cyt. s. 27.

⁹² Bł. Pierre Claverie OP, biskup i męczennik z końca XX wieku, podczas rekolekcji do osób konsekrowanych tłumaczy eschatologiczne znaczenie Eucharystii: „To głębokie przekonanie prowadzi nas do zwrócenia uwagi na najmniejszy przejaw zrozumienia i miłości (...). Dla nas jeden człowiek oddający swe życie w ukryciu i pokorze jest w sercu Boga i sercu świata. Więcej czyni dla odwrotu sił zła i śmierci niż cała armia”; P. Claverie, *Oddać życie*, tłum. B. Stefaniak, Poznań 2005, s. 135.

Eucharystia jako sakrament Miłości szczególnie dotyka powołania osób konsekrowanych do życia w miłości doskonałej⁹³. Co więcej, zakonnicy stanowią znak nadziei na życie wieczne, ponieważ ta miłość – „jedyna wartość, która będzie trwać wiecznie”⁹⁴ – jest istotą ich życia. Są wezwani do pełni miłości: miłości ku Bogu, ku Chrystusowi, ku Kościołowi, miłości bliźniego, miłości ku wszelkiemu stworzeniu – do miłości bez miary. Osoba konsekrowana jest pociągana przez miłość, jaką Bóg ją darzy, a zarazem kierowana przez miłość, którą ma dla Boga i ludzi. Jak zwraca uwagę św. Paweł VI:

Miłość! Czyż może nie ona jest celem życia zakonnego, jego stałą praktyką, jego prawdziwym znakiem, jego uszczęśliwiającym szczytem? Czyż może nie ona jest waszą cechą charakterystyczną, waszym nieustannym wysiłkiem i najgłębszym pragnieniem. (...) Miłość jest celem waszego życia ukrzyżowanego i ukrytego z Chrystusem w Bogu⁹⁵.

Eucharystia jest właśnie uprzywilejowaną przestrzenią realizacji tego podstawowego postulatu życia oddanego całkowicie Bogu oraz miejscem wchodzenia w rzeczywistość eschatologiczną.

Zakończenie

Eucharystia, centrum życia konsekrowanego, stanowi oczekiwanie powrotu Pana i uczestnictwo w życiu wiecznym Boga. Jej eschatologiczny charakter sprawia, że celebrujący i adorujący ją ludzie otrzymują wsparcie w swojej ziemskiej drodze, przedsmak chwały niebieskiej i pocieszenie płynące z nadziei. Życie zakonne – dające pierwszeństwo temu, co wieczne, przed tym, co przemijające – „skutecznie odsyła do tej eschatologicznej perspektywy, której każdy człowiek potrzebuje, aby mógł ukierunkować własne wybory oraz decyzje życiowe”⁹⁶. Osoba konsekrowana tęskni za wiecznością i wyczekuje powrotu Pana. Postawy te umacniają się w każdej Mszy św., a wyrażają zwłaszcza przez ślub czystości. Najważniejszym znakiem eschatologicznego charakteru życia całkowicie poświęconego Bogu jest Eucharystia – pokarm nieśmiertelności. W ten sposób życie konsekrowane znajduje się w opozycji do rozpowszechniającej się kultury tymczasowości, pod której presją znajdują się współcześni ludzie.

⁹³ Zob. Sobór Watykański II, Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis*, dz. cyt., nr 1.

⁹⁴ Paweł VI, *Do uczestników Kapituł generalnych: Właściwa odnowa zakonna*, dz. cyt., s. 161.

⁹⁵ Tenże, *Do Unii Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich we Włoszech: Świadectwo miłości*, 13 listopada 1969, w: ChZZ, s. 40; zob. tenże, *Do Unii Wyższych Przełożonych Zakonów Żeńskich we Włoszech: Istota życia zakonnego*, 12 stycznia 1967, w: ChZZ, s. 29–32.

⁹⁶ SC, nr 81.

Bibliografia

- Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. M. Saj, Kraków 2009.
- Benedykt XVI, *Adhortacja Sacramentum caritatis*, Watykan 2007.
- Benedykt XVI, *Do wiernych Kościoła katolickiego w Republice Chińskiej: Powołania i formacja zakonna*, 27 maja 2007, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. M. Saj, Kraków 2009, s. 141–144.
- Benedykt XVI, *Encyklika Spe salvi*, Watykan 2007.
- Benedykt XVI, *Homilia w święto Ofiarowania Pańskiego: Nieoceniony dar życia konsekrowanego*, 2 lutego 2006, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. M. Saj, Kraków 2009, s. 49–55.
- Benedykt XVI, *Homilia w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny: Kiedy otwieramy się na Boga, nasze życie staje się bogate i wielkie*, 15 sierpnia 2012, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2012, nr 9–10, s. 31–32.
- Benedykt XVI, *Przemówienie do osób konsekrowanych diecezji rzymskiej: Kościół i świat potrzebują waszego świadectwa*, 10 grudnia 2005, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. M. Saj, Kraków 2009, s. 41–47.
- Benedykt XVI, *Przemówienie podczas inauguracji obrad V Konferencji Ogólnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej i Karaibów: Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie*, 13 maja 2007, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. M. Saj, Kraków 2009 s. 137–140.
- Benedykt XVI, *Przemówienie podczas spotkania z młodzieżą w Sao Paulo: Jesteście młodym obliczem Kościoła i ludzkości*, 10 maja 2007, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. M. Saj, Kraków 2009, s. 123–126.
- Cantalamesa R., *Eucharystia nasze uświęcenie*, tłum. A. Zębik, Warszawa 2008.
- Claverie P., *Oddać życie*, tłum. B. Stefaniak, Poznań 2005.
- Durrwell F.-X., *Eucharystia sakrament paschalny*, tłum. L. Rutkowska, Warszawa 1987.
- Dylus F., *Tajemnica Eucharystii w aspekcie eschatologii*, *Eucharystia*, red. L. Balter, Poznań–Warszawa 1986, s. 318–326.
- Eucharystia*, red. L. Balter, Poznań–Warszawa 1986.
- Franciszek, *Przesłanie z okazji 500. Rocznicy urodzin św. Teresy z Avili: Święta wędrownica*, 15 października 2014, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2014, nr 11, s. 33–35.
- Franciszek, *Spotkanie z grupą polskich jezuitów: Mój wybór Towarzystwa dojrzał sam...*, 30 lipca 2016, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2016, nr 9, s. 42–43.
- Franciszek, *Spotkanie z przełożonymi żeńskich zgromadzeń zakonnych: Droga adoracji i służby*, 8 maja 2013, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2013, nr 7, s. 7–9.
- Franciszek, *Spotkanie z seminarzystami, nowicjuszami i nowicjuskami: Wiarygodni i konsekwentni*, 6 lipca 2013, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2013, nr 8–9, s. 41–45.
- Jalics F., *Rekolekcje kontemplatywne*, tłum. J. Bolewski, Kraków 2011.
- Jan Paweł II, *Adhortacja Ecclesia in Europa*, Watykan 2003.
- Jan Paweł II, *Adhortacja Redemptionis donum*, Watykan 1984.
- Jan Paweł II, *Adhortacja Vita consecrata*, Watykan 1996.

- Jan Paweł II, *Audiencja dla siostr zakonnych zamieszkujących w Rzymie: Bogactwo żywej wiary w sercu Kościoła*, 10 listopada 1978, w: Jan Paweł II, *O życiu zakonnym. Przemówienia – Listy Apostolskie – Instrukcje*, red. E. Weron, A. Jaroch, Poznań–Warszawa 1984, s. 9–13.
- Jan Paweł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, Watykan 2003.
- Jan Paweł II, *Konsekrowana czystość*, 16 listopada 1994, w: *Życie konsekrowane w nauczaniu Jana Pawła II*, red. C. Drążek, Kraków 1996, s. 42–46.
- Jan Paweł II, *O życiu zakonnym. Przemówienia – Listy Apostolskie – Instrukcje*, red. E. Weron, A. Jaroch, Poznań–Warszawa 1984.
- Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994.
- Jan Paweł II, *Życie konsekrowane znakiem i świadectwem królestwa Chrystusowego*, w: *Życie konsekrowane w nauczaniu Jana Pawła II*, red. C. Drążek, Kraków 1996, s. 79–83.
- Jezus Eucharystyczny, red. M. Rusecki, M. Cisło, Lublin 1997.
- Katechizm Kościoła katolickiego, Poznań 1994.
- Kodeks prawa kanonicznego, Poznań 1984.
- Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Głosicie. Do osób konsekrowanych świadków Ewangelii wśród narodów*, Warszawa 2016.
- Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Kontemplujcie. Do osób konsekrowanych o śladach Piękna*, Warszawa 2016.
- Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Radujcie się. List okólny do osób konsekrowanych z nauczania Papieża Franciszka*, Warszawa 2014.
- Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpoznawajcie. Do osób konsekrowanych podążających szlakiem znaków Bożych*, Warszawa 2014.
- Mnich kartuski, *Eucharystia tajemnica ślubna*, tłum. R. Skrzypczak, Warszawa 2005.
- Ozorowski E., *Eschatyczna rzeczywistość Eucharystii*, w: *Jezus Eucharystyczny*, red. M. Rusecki, M. Cisło, Lublin 1997, s. 213–227.
- Pagacz M., *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła od Soboru Watykańskiego II*, Kraków 2019.
- Paweł VI, Adhortacja *Evangelica testificatio*, Watykan 1971.
- Paweł VI, *Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, Warszawa–Poznań 1974.
- Paweł VI, *Do uczestników Kongresu Przełożonych Generalnych Instytutów Świeckich: Świeckość konsekrowana*, w: *Paweł VI, Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, Warszawa–Poznań 1974, s. 178–184.
- Paweł VI, *Do Trapistek włoskich udających się do Argentyny, by tam założyć klasztor kontemplacyjny: Kontemplacja na misjach*, w: *Paweł VI, Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, Warszawa–Poznań 1974.
- Paweł VI, *Do uczestników Kapituł generalnych: Właściwa odnowa zakonna*, w: *Paweł VI, Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, Warszawa–Poznań 1974, s. 160–162.

- Paweł VI, *Do Unii Wyższych Przełożonych Zakonów Żeńskich we Włoszech: Istota życia zakonnego*, w: Paweł VI, *Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, Warszawa–Poznań 1974, s. 28–34.
- Paweł VI, *Do Unii Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich we Włoszech: Świadectwo miłości*, w: Paweł VI, *Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, Warszawa–Poznań 1974, s. 40–45.
- Ratzinger J., *Bóg jest blisko nas. Eucharystia – centrum życia*, red. S. Horna, V. Pfnura, tłum. M. Rodkiewicz, Kraków 2002.
- Sarah R., *Moc milczenia*, tłum. A. Kuryś, Warszawa 2017.
- Secondin B., *Nadzieja na życie wieczne osób konsekrowanych*, „Communio” 1997, nr 5, s. 88–95.
- Skrzypczak R., *Wstęp*, w: Mnich kartuski, *Eucharystia tajemnica ślubna*, tłum. R. Skrzypczak, Warszawa 2005, s. 5–27.
- Sobór Watykański II, Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis*, Poznań 2002.
- Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, Poznań 2002.
- Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*, Poznań 2002.
- Spadaro A., *Spotkanie Papieża Franciszka z Wyższymi Przełożonymi Zakonnymi: Bądźcie prawdziwymi prorokami* „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2014, nr 5, s. 47–53.
- Synod Biskupów, *Orędzie XIII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego*, „L'Osservatore Romano” wyd. pol., 2012, nr 12, s. 28–36.
- Vogüé A. de, *Pragnąć życia wiecznego: nadzieja wczoraj i dziś*, tłum. A. Małecka-Petit, Kraków 2005.
- Życie konsekrowane w nauczanie Jana Pawła II*, red. C. Drążek, Kraków 1996.

Streszczenie
Eucharystia jako „doczesny przedsmak wieczności”
w życiu osób konsekrowanych

Artykuł ukazuje znaczenie Eucharystii w życiu osób konsekrowanych w perspektywie eschatologicznej. Eucharystia jest zadatkami przyszłej chwały i doczesnym przedsmakiem wieczności, z niej Kościół czerpie nadzieję. Życie konsekrowane stanowi żywy znak przyszłego wieku i jest przeniknięte perspektywą życia wiecznego. Dając pierwszeństwo temu, co wieczne, przed tym, co przemijające, jest ze swej natury oczekiwaniem powrotu Pana, które realizuje się i intensyfikuje w Eucharystii. W perspektywie eschatologicznego charakteru Eucharystii szczególnego znaczenia nabiera składany przez osoby konsekrowane ślub czystości.

Summary
The Eucharist in the life of consecrated persons
as “a foretaste of what eternity will look like”

The article presents the significance of the Eucharist in the life of consecrated persons in the eschatological perspective. The Eucharist is the pledge of future glory and a foretaste of eternity within time. The Church finds there the source of all its hope. The consecrated life is an active sign of the future age and it is permeated with the perspective of eternity. The life totally devoted to God is the expectation of the Lord's coming – this expectation is realized and intensified in the Eucharist. The vow of chastity of consecrated persons has a special significance in the point of view of the eschatological character of the Eucharist.